

Pétur Benediktsson

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Pétur Benediktsson – Einkunnabók Péturs, 3. bekkur A,
1914-1915 – Íslenskar ritsmíðar 5. bekkur – A. Tvísten om Grönland eftir Lage Staël von Holstein 1932
– Æviágrip Péturs og Sveins til 1939

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Benediktarskjöl

Askja 5-3, Örk 1

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3. bekkur 4

Pjetur Benediktsson

EINKUNNABÓK

Í BARNASKÓLA

Reykjavík

SKÓLAÁRID 1914-15

Námshgreinir:	Sept.	Okt.	Nóv.	Des.	Míðsv.pr.
Kristin fræði		7	8	8	8
Íslenska munnl.		6	6	6	6
Íslenska skrifl.		2	4	3	5
Skrift		4	5	5	5
Reikningur		4	6	3	7
Sagnafræði					
Landfræði		4	6	7	8
Náttúrfræði					
Danska munnl.					
Danska skrifl.					
Enska					
Söngfræði					
Teikning					
Handavinna					
Aðaleinkunn		5,17			
Róð		5			
Reglusemi					
Iðni					
Hegðun					
Framfarir					
Séð:					

Athugasemdir:

Námshgreinir:	Jan.	Febr.	Marz	Apríl	Mai	Júní	Aðalpr.
Kristin fræði	8	8	8	8			8
Íslenska munnl.	6	2	7	7			7,25
Íslenska skrifl.	5	5	6	6			6,50
Skrift	5	6	6	6			6,50
Reikningur	7	7	7	7			7,75
Sagnafræði							
Landfræði	7	7	8	8			8
Náttúrfræði							
Danska munnl.							
Danska skrifl.							
Enska							
Söngfræði							
Teikning							
Handavinna							
Aðaleinkunn	6,37		6,95				7,33
Róð	3.		1.				1.
Reglusemi	8		8				
Iðni							
Hegðun							
Framfarir							
Séð:							

Athugasemdir:

Petr Benediktsson 5. bekk A

Íslenskar ritsmíðar.

— Öll réttindi áskilin. —

hts. son

24

118.
70 16
KR. G.

Íslenskar ritgjörðir,

er ritast hefir

Pétur Benediktsson.

"Errare humanum est."

Þetta villur; þessari ~~lok~~ stafa af leti.

Glaðr ok reifr skyli gnumna hver,
með sinn ~~litur~~ bana.

Þíginlega get ég ekkert um ^{spakmali} þetta, skrifat, annað
en það, að ég ^{er} þvi að fullu samþykku. Það er
alveg nágilega ljóst og þarf þvi eigi skýringa. En það er
ég er ekki skáld, eins og þeir smáir henna, get ég
ekki ort um það langar skáldsögur. Handþykkt er
að hlýða þessu spakmali af tveim ~~at~~ ^{þeim} söðkunn. Önnur
er sú, að ^{þeim} ~~sá~~, sem glædur er, lítur alltaf vel. Hinn góða
líðan ~~kefnur~~ ^{da oft} ~~sefnir~~, sem sé, alt eins oft af ámagju og
góðu skapi, eins og hið góða skap af velliðan.

En með þunglyndi kemur ill lítan að sál og líkama.
Hinn ~~þessi~~ ástandur, til að hlýða þessu spakmáli, er
sú, að sá, sem það gerir, hefir ~~meðgætt~~ gótt á-
hrif á náunga sína, og gerir þá þannig aðhytandi
gledíkinna. Því að það er enginn fi, at „dregur hvers dinn
af sínum sekkumant.“ Nú hefir þú eg ekki meira að
segja, og mun ekki þreypa kennarann á þörfu
ordagjálfrí.

2 1/2 dag. october-mánadar.

Pétur Benediktsson.

Stuttur, ljúlegur og hugsunarlaus.

Þú og

höfundurinn þetta hefir Lúpus skrifað

Sjá es auðr
sem angabragð
hamn es valfast vinda.

Þigi má sköpunum renna.

Þigi treystist eg að dræma um og sannleik málshattar þessa.
Það er mikið álitamál, hvort nokkur sköpi sé til. Þó þykis mér það
harðla ólíklegt. En forsetur vorir tristu þessu, eins og sjá má af
Íslendingasögum og öðrum fornögum. Ófalaust hefir það og
haft eigi alblít áhrif á lífsferil þeirra, að þeir tristu því, að það myndi
fram ganga, er fyrir þeim varspáð. Mörg dæmi má nefna úr Íslend-
ingasögum, því til sönnunar, að forsetur vorir hafi trúað þessu

Til dæmis var Gunnar frá Hlíðarenda „skapat“ þat, at þat
yrði bani hans, ef hann vægi oftast en eitt sinn í sama „kneirum“
Gunnar vildi og fara at ráðum Njals og fara utan. En hann
matti eigi sköpunum nema“ og snei vit á Gunnarshólma. Enginn
efi er á því, ^{at} þat hefir haft hin mesta áhrif á lif þrettis, sem hlámu
sköps honum. En þat er af því, at þrettis trúi, at þat hlyti
fram at ganga, sem hlámu sagði. Gott dæmi um þessa máttu blandat í frásögu minni af Oddi, saki þess, hve langt er sitan
ölagatni er „Orvar-Odds“ saga. Þat gekk eftir, sem völvu
spáti, at hve gamall sem Oddr yrði, skyldi hann þá blíva
bera á fátíngarstat sínum. En Oddr vildi eigi trúa. Fordi
ist hann vita um lönd, og en kom þá heim til

eiggasinnar, er hann var ordin ⁿ nærri 300 ára. Var þá ljáan
eydd at mönnum, en hroeshaps lá þar. Hvart ^{mun} þetta hausinn
þar Oddr feli vit hausinn
Faxe“, mælti Oddr. — En haus þessa hefir átti at verða honum at banga
honum
Stökk þá nabra ís hross honum, og varð hin bani Odds.
En Faxi & gamli átti at verða bani Odds. Hlafi Oddr þá drepit
hann, og vandlega um skrokkinn brúit. (Alhs. Vera má, at ögn sé
máttu blandat í frásögu minni af Oddi, saki þess, hve langt er sitan
ég hefi lesit sögu hans. Nymmi ég þeim þakki, er leitvætti.) —
Eitt dæmi vil ég nefna enn. Þat er Íslandsförl Ingimundar gamla.
Hann vildi eigi til Íslands fara, en var þat skapat. Varð hann
at láta undan „ofurvaldi ölaganna“
Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgskjalasafn Reykjavíkur
Jón Benediktsson

Það mætti vera góðt
at galli ni fylgi;
ni vera illt,
at einnugi dugi.

Exordium.

Ég myndast mi til að skrifa stíl um þetta þ efni, þótt mér
sé það auðg á miðli skapi. Er það sakis þess, að kennarinn
(quem honoris causa nomino) hefir hótað að gefa mér -
og öðrum - einn, að öðrum hveti. Ég þori ekki að breyta
því, að sá einn verði setur, ^{ofanvert} við hagra hornit á þeirri einhúsi,
er ég hefi átt, og því sést ég mi áttus, - manúgus,
að risu. Þetta mun þó, að ég geri nokkra grein

þess, að ég hefi eigi skrifat verit þis að skrifa um þau

efni, er mi voru í bót. Orsakin minar fyrir því eru
þar, að málshattis þessir segja alt sjálfis. Þeir hafa ekkert
dýpra gildi, sem verður þeim mun ljósara, sem þeir teg
lengur er hugað um þá. Mís eru mun ljúfari mál-
hattinnis, sem eru eigi allis þar, sem þeir eru séttis. En ég
hefi eigi svo mikit prestsedli, að ég hafi ánægju af að þynna
út áttéttin efni. Mun ég mi reyna að bulla
ögn um þetta, og vona, að það verði til þess,
að þess „linn“ komi þar, sem ég vil hafa
hamm.

I.

Þæg þygg, at eigi væri fjarni sammi at lita ögn á
þat, hvort „galli“ sé. Sami siginleikinn getur verið badi
galli og kostur. Til dæmis má nefna báti þrályndis,
einurt, lipurt, góðmænka og margt fleira. Alt þetta geta
verið kottir, en og allt er þetta alment talið þeim megin.

En þannig er þú oft ástætt, að til ills er að hafa eiginleika-
þessa. Hins vegar álíta flestir, að slagur, límska, öhreindlyndi,
og fleira af því teginu, sé gallar. Þú mál svo fara, að minni
verti áskat með þeim eiginleikum en hinum. Þú menn
mundu þ. d. og helja það hit verða verk að höggva
hönd eta fót af manni. En þú kann svo að fara,

Einkaskjalasafn Biarna

at þat sé til hins dæta. Þafi maturinn einhverja íslakandi
 minskend í heudi eða fati, þá er ina rætt at koma þeim
 lim
 sjúka blata burtu. Eg álit þi^{at}, ^Lekkest sé gott ein ilt í eðli
 sinn. Þat er aðeins undir þi konið, á hvern hátt þat kemur
 fram, til ~~blóðs~~ eða þöta.

II.

Setjum ~~sá~~ svo, að ég-eda einhver annar - fari
 nið að skapa mann. 'Eg lét hann fá alla þá líguleika, sem
 ég átti besta. Átti hann spiti, „sva góðr, at galli ni fylgdi.“
 'Eg ~~held~~ hyggjaft engum vafa undir spiti, at svo yrdi
 lígi. Þótt hann væri eins, og ég gæti helst ákosið i

feri
öllu, ~~þó~~ þannilega svo, að engum öðrum líkati vit hann,
— að minsta kosti ekki í öllu. Og þó yrði það eigi
hið sama, es allir myndu honum til ámalis. Menntu hafa
svo te misjafnan „smekki“ (ef mäs leyfist að nota svo leitindlegt
ort) á ~~þessu~~ þvi, hvat sé kostur og hvat sé galli. Alþingnum
til dæmis stjörn í landi. Slím getur aldrei breytt svo, að
menn sé eigi óánægðir með hana. (Sbr. bræve humanum est.)

Á þessu alþingnum mun íhelt að segja: ~~þat~~.

„Esat máttur svá góður, að galli né fylgi.“ — —

En þá er íhelt að líta snöggvart á listari hluta ~~á~~

texta dagsins í kvöld“ (líns og præstlingur einn þagði

niðlega í ræðu). „Eg álit^{at} íhelt sé að segja nokkurnvegin
hið sama um það og hitt. „Eg hugge, að enginn sé svá
illur, at einnigi dugi.“ Þá ~~yrði þat eigi~~ ^{alveg} íhuggandi, at
saki þess, at hann ^{hefði} eigi vit til þess
máttur geti komið fram, sem illu einu áorkaði, ... L...

Peroratio.

Nú er til min kominn Hjartan nokkur Jóhannsson,
og vill hann, at vit förum at lesa frönsku. Er ég
þvi fegnastur, at þá takifari til at halda vit ~~á milli~~ ^{á milli} ~~Járnar~~

9. janúar 1924

Þurk Benediktsson.

"Sjálfsvalið efni."

Það er skemmt að segja, að ekki er það efni, að mér sé
vervið en sjálfsvalið. Mér þykir ærinn vandi að velja
milli tveggja eða þriggja, sem kemurann hefir þóknast
að veita. En við þetta "sjálfsvalda" þrengist hvaðum
annat, stjórnmál, skáldskapur (s: amarra), málshætti
og fleira af því ^{þæ} (þægi) og öðru. Vertur það til þess,
að angast far eigi ~~stærð~~ greint neitt ákveðið,
né hugurinn skortir í, hvað velja skuli. Eigi er ég
heldur þessháttar maður, að ég fari að kvarta undan
því, að kennarar lofi mér "að standa á gati" nokkra

stund, eða telja augnablikin (~~stundir~~), sem þeir standa
þessi ^{mél og öðrum.} þessgandi yfir mönnum.) Það mega átrif gera —

og vera sítan, merkilegis met ^{liggja} stíla sína og lura
á þeim, eins og rómur á gulli. — Þitt er enn, sem

til grinna kemur, er um stílagjört rættir — og eigi sést
það er lútin.

"Sjálfsvalið" efni. Þessi gylja kemur svifandi að manni,

er sést er til stílagjörtat. Þinn hvíslar í eyra manni, að
vera ~~ad~~ ekki að þessu erfiti ninna. Það sé nágur tímur.

sinna. Kennarinn sé svo meindlaus, að hann taki eigi

hott á því, þótt dragist að skila stílinum. Það sé

mokkur nér að fara að tala við Gunnlaug, Gvend

En Eirík. Svona heldur hún áfram, um stílabókinn

er lokast, hettu sett að nýja á lindaspennann, og

rokki er út. — Svona hefi þá mi „gengið til“, er

ég hefi átt að skrifa stílana mi undanfarið.

Ég sendi þvi þessa kvæðu, „rétt til svona“, til að

segja frá, að ég ætla ekki að skrifa.

Er ekki komið nóg af „svo góðu“?

Klukkan hálftíð fyrir hádegis
á sancti Jósepsmessu 1924.

Pjetur Benediktsson.

Hver er sinnar gafu sinnur.

Þetta fellur mér í get málsbáttur þessi, en málsbátturinn

„eigi má sköpunu reyna.“ Þessi ég átti þetta skrifat

mokkurinn hann, þá oft og ómerkileg. En þáttinn

hafa nokkur til síns máls. Skaplyndi mannsins,

afstættur þess, er hann er fæddur vit og uppalinn, og

fólki þátt, er hann ungungst, skapas honum á nýja

örðög —, að nokkru leyti. En í hverjum manni er

eflaust
~~í nýja~~ (nokkur) þátt til að komast áfram, yfir alla öf-

ugleika. Þátt er þessi þátt, sem þátt af þessum; en þátt

þess þvi mittu oftast fyrir, að hún sofnar, — svefni

réttlátra, - elldi íg at fara ^{at} segja. Menn „lata slaska“
og fljóta sofandi at feigðar ösi. Ég hygg því, at
sannara minni, at hver sí sinnar gefu smitun.
En hvað sem því lítur, mátti alþinga, hvort ^{máttakist} hefti
hollar spaki at geyma. ^{En, í} Ht því verður vort skort met
vissu, ~~hvaðt samirast~~. Mít fígrt, sem málskattur
inn, „eigi nía sköpunum oruma“ hljóti at hafa leyfandi
fráhrif. ~~Ht~~ Sjaldan fellur lík við fyrsta högg, segis
máttakist. Því er eigi von, at alt takist þegar í stað,
sem byrjat er á. En þá áhita sumir þat sköfð sin,
at þús geti þetta eigi, þetta sí ómögulegt. Menn

þenna málskatt
hafa fyrir skalkaskjöl, ef þús ganga at innhverju
met hangandi hendi. Þús eru eigi nógu þolinmóti,
sækja eigi í sig kjaskjunn við hvern agnir, si verður
á þess þeirra. En þat er, í skemstun oruma, alveg þvort
á móti ^{um} met & málskattum, „hver er sinnar gefu,
smitun.“ Þús, sem hann hafa hugfastan, segja
met Jóni gamla Ólafssyni:

Við skulum ei ábrart, þótt um komi sjó,
þó at endur og sinn gefi' á bátum.
Nei, at halda sitt skyk, vera' í hattuinn stór,
og hoofa' ekki' um öxl - þat er máttum.

Já, hofa ekki um öxl. En þat vill mörgum
þatart flugit á því, at sakast um orðinn hlut.

þeir athuga þá eigi, þeir verölu menn, að mest
er nú vert, að ~~hvað~~ hið sama óhapp komi

eigi aftur. „Eigi skal gráta Björn bönda,“ mælti
Olóf, „heldur ^{safna líti.} byggja á hefðir.“

Þeim fékk þann komit ^{Hvort} greppilegum hefðum. Hvort ætti þeim hefði lítið,

ef him hefði lagt á rekkju ~~sina~~ og volat, ef him

hefði farið að muna, að sig hefði einhverntíma dregið

þeir þessu, eta fengið annan fyrirboða, og hefði þeir

ávitast sjálfa sig morðlega fyrir að hafa eigi haldið

Björn heima ~~er~~ hann fór út Rífi? En Olóf

vissi, að hvar er sinnar gafu smitun; him lét

eigi hugfallast. Og þá er þessvegna, að him er
álitin mesta kona, er á Íslandi hefir lifat.

(Hvort hefði farið vel fyrir Íslendingum, ef þeir
hefði álitit, að þeir ætti að vera rölegis undir Döu-
mum, af því, að þá væri þeim nú eitt sinn áskapat?

Svari hvers fyrir sig; ég veit, hverju ég svara.

Ég held, að happadrygga hafi orðið að vakna og
fylgja Skula fögeta, Jóni og Bjarna frá Vogu. Þessir

ögstur menn hafa haft þá hugfast, að hvers
er sinnar gafu smitun. Þeir hafa þótt að ^{horfasti augu við} ~~lita~~ á

örfug leikana, — Danskinu, — og þeim hefði orðið

fullvel ágengt. Varla verður hálfríðhappilegt
 "Dritarlega þu þeim, þessum, þínum, þínu mönnum þíngsins",
~~þú þessum þínum þínum þínum þínum þínum~~
 er ritja og einblína á þat, hvo miklas þjámbala-ógöngus landit
~~þú þessum þínum þínum þínum þínum þínum~~
 sé i komit, hvo iit i gengit o.s.frv., ~~þú þessum þínum þínum þínum þínum~~
~~þú þessum þínum þínum þínum þínum þínum~~
 þú þessum þínum þínum þínum þínum þínum.

vill ganga ver. þús grata odna hluti: ^xsfmörg embætti

Häskolanen! En santinis vera þis menn fram framvöpp

reita um þau. Þeir stofna á sönnu þingunum míj embætti
* þess skal gefit, at til son heitarlagar undantekningar

Gyrum leit og þeir eru að drepa hláskólam, þó taka

keis fält i uppboði à einem professorum. Jussis

hitt út er ögöngunum. Þú hefur eigi rögu hugfast.

miðika, lægja þeir konum þínum ^{og dætrum} ^{at} ganga í erlendum

silkidruskum, og sjálfð ganga þeis mest megris i erlendum

fatnat. Bei fast genau mit Sirius, etc 5 Grad

erlendum skipum, en sínum eigin, af því, að það er
nokkrum krónum ídýlara. Svona gengur það.

Og alt þetta á
(Og svo á alt) að leiknað með því, að skera nokkra
menn (!!!) en það eru aðrar leitis en

mannaskurður.

Hver er sinnar gefu smitar.

Pétur Benediktsson.

E.S. Það klukkan er fyrir að ganga fyrir að nóttu,
vertig að hætta. En gjarna hefti ég kosit að
hafa stilið nokkra fyllo.

Pétur Benediktsson

Haust

[Ath.: Þrófshilinn uppi í V. hekk var um vor.

Og sakis þess, að es rætt es um eitthvað, dættus manni alla-jafna
Verður þetta því eigi merkilegt.
í hny andstæða þess, ritadig þá alltarlega um haustit.]]

Vorit goða, grænt og hlýtt,
glæis fjör um dalinn;
alt es nú þess orðit miðt,
arnar, kips og smalinu

Þannig kveður Jónas um vorit. Og flest önnur skáld hafa það
eðli, að ^{þau} kenna að meta vorit. Anna Almenning þarf eigi að
geta. Í þeim hóp eru þáir svo tilgerðarlegir, að þeir þykist ~~ská~~
umma annari ástítt hitara. En þó ^{at} merkilegt megi virðast,
er ^{en} þá er fjöldi skálda, sem þykist halda, meira uppi á haustit.

litla þeirra er Jónas. Við þessa ágætis vísu, sem Ásaw var
skrifað, batis hann:

Kvakað i rummi, kvakað i mið
kviku þarast - söngur;
eins mig fýsis altáfr þó
aftur at fara' i göngur.

En hvernig stundus á þessu met skáldin? ~~Það~~ Hja mörgum
er það eflaust tilgjörð, en eigi gjörðt í svo djörfur at halda
því fram um Jónas. Orsökinn kemur fram hjá Steingrímni:

"En ekkert þessa á fold í leit, en fagurt kvöld á haustin."
Þessu kom það. Skáldin - þau hin skóri - eru fljót til hrifna-

ingar, og þau, sem eigi eru þeim minn svartsými, líta mjög
á einstaka ~~at~~ björt alvik og myndu dóma sinn eftir þeim

það er iðkennilegt, at hja þeim báðum, Jónasi og Steingrímni
er það eitt einstakt, sem prýstis haustit (eða þess nefna
eigi nema eitt). Jónas talor um, at sig fýsi at fara i
göngur. Steingrímur lýsis haustkvöldinu. En batis jata

það, at á vorum lífni alt ís vetrarðvalanum; ^dþví vertur lífni
meira sem heild. — En himin, sem ekki eru skáld, eru

eigi heldur eins fljótis til hrifningar á hinum þessu haust-
kvöldum. Þess líta rölegar á málið. Þess sjá ofsam i

veturförum á haustin. Þess eru höfuðskepnar þryllar.

Kvöldrofinn fagri er aðeins ofskoti, áður en ástir brytast fram,
áður en norðanbálvið og bylurinn kemur. Á haustin

þess dagurinn dómandi. Solin sést skemur og skemur. "Öllu
horömas. — En á vorum lífnas alt að nýju. dýrasinn skýtur
upp. Fjölnapparnir springa út. Það kemur alt annar blás á
alla hluti, lifandi og dauða. Því er það, að hinis röleggi
halda meir upp á vorið.

— Ég alla mi ekki að hafa þetta lengra. Þess kvænt til.
Annar það, hve ituslega (- og vituslega !!!) ég sæddi máb
þetta í prófstíðunum. Skal þetta því aðeins heita viðbát
við þann góða stíl. Hitt er það, að bókin er þess.

— Verður, þóda krafist, að ég skili fleiri stílum á
þessu skólaári.

— 12. maí 1924

Þóður Benediktsson.

$$\begin{array}{r} 5 - 2' \\ 3^2 - 2' \\ \hline 8^2 \quad 4^2 \end{array}$$

Pétur Benediktsson

19.4.192-

Lage Staël von Holstein

TVISTEN OM
GRÖNLAND

Pieter Bened. J. 8. 12. 06: Rv.

Stud. 1925. *Card. junis* 1930.

Stud. 1925. Canad. J. Zool. 3: 1-10. (30) of *gambelii* Blix.

utmostkioradum. Detta Fil undi
bärings utantkisk mälhyon.

fr. 159. Adstume i denst
sendirat. Madrid, 1936. 2 v. 12

Equiset. Schreb.-det. London.

Ship. 1941.
22. det. 1933.

179
K. Kap. Gudrún Eggertsdóttir Briem b.
fra' Vítey.

1937-9 i utant. rättn. ; Kh. Om häusit 39
var ~~f.~~ häusit fulltrii i dōnska sēd i vīt
; London 3 fōr par einkum vīt māt
Isl. Vad ritari Islenska hluta bōrk
ist. nefundar māt i London på en
häusit. Og var sēt an. sēd i vīt fulltrii
; London f.

Sv. B. f. 12 mai 1905. 'Rock'.

Student 1926. Cand. phil 1927.
Upsetsm. Goldvitt. Skips i Siglo 1822
Frankv. Stjor utlygt Max

Pemberton's ~~in~~ for 1929.

I stj.: Síðdaveikni og veikni
langst af síðan 1930 og á miðri
þar. - Kosið í fulltrúafund
síðdaveikni Íslands 1931. Þeir
þar f. ádrum á einkasölu, sem
leidda til afskrifta þess með bók-
frambjóðingum. Sjálf. við alþk.

1934 og í Apr. og í Reykjavík 1937. og
 Hefir átt satti í ginstum nefndum. þ. á m. annar
 af framkvæmdastjórn ^{Stjórn} útgæta Þórs 1941
 K. 4. sept. '37. Helga Ingimundardóttir
 b. Benediktssonar frá Kaldarholti.
 xx Stórnað siddulit flugvélaárinu 1939
 met góðum árangri.

for
Endursk. i Söðlbarn. Isl. föðgraml-
and. 140

isl. hluta ^{intekta} breiddsl. ^{refundarinnar}
og hafi verið þá síðan.
Í maí 1940 var h. skipaður
Chargé d'affaires f. Ísland,
London.